ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పర్యాటక రంగం

ప్రపంచంలో పెట్రోలియం తర్వాత టూరిజాన్ని అతిపెద్ద పరిశ్రమగా భావిస్తారు. టూరిజాన్ని అభివృద్ధికి దోహదపడే 'ఇంజిన్'గా (Growth Engine)గా అభివర్ణిస్తారు. ఆర్థికాభివృద్ధికి, ఉద్యోగితను కల్పించడంలో, పేదరికాన్ని పారదోలడంలో టూరిజం గణనీయమైన పాత్ర వహిస్తుంది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో సంపదను సృష్టించడానికి, వెనకబడిన ప్రదేశాల్లో ఉన్న చేతివృత్తులవారు తయారుచేసే వస్తువులకు గిరాకీ కల్పించింది. వారి ఆర్థిక వికాసానికి పర్యటక పరిశ్రమ దోహదం చేస్తుందనడంలో సందేహం లేదు. 2005 నాటికే 7 ట్రిలియన్ డాలర్ల విలువైన పరిశ్రమగా ప్రపంచఖ్యాతి ఆర్జించింది. మొత్తం ప్రపంచ వర్క్‌ఫోర్సులో 10.7 శాతం, ప్రతి 9 ఉద్యోగాల్లో ఒకటి టూరిజం పరిశ్రమ ద్వారా సాధ్యమైంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 212 మిలియన్ల మందికి ఉపాధి కల్పిస్తూ, 3.4 ట్రిలియన్ల విలువైన స్థూల ఉత్పత్తితో పాటు ప్రభుత్వాలకు 655 బిలియన్ డాలర్ల ఆదాయాన్ని కూడా ఈ పరిశ్రమ ఆర్జించి పెట్టింది. 1995-2000 సంవత్సరాల మధ్య ప్రతి 2.5 సెకన్లకు ఒక కొత్త ఉద్యోగాన్ని సృష్టించింది. ఈ అవకాశాలను పూర్తిస్థాయిలో ఉపయోగించుకోవడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం టూరిజం ప్రణాళికలు సిద్ధం చేసుకొంటోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ చారిత్రక, సాంస్కృతిక, జీవనశైలి, ప్రకృతి రమణీయ దృశ్యాలు రాష్ట్ర టూరిజం విధానానికి ప్రధాన భూమికలు.

ఏపీ టూరిజం విధానాలు.. ధ్యేయాలు

1. అభివృద్ధికి పనికివచ్చే ప్రధాన ఇంజన్‌గా టూరిజాన్ని గుర్తించి, పేదరిక నిర్మూలనకు, ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించడం, ఆర్థికాభివృద్ధికి కృషి చేయడం
2. ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను పర్యటకం ద్వారా 'భారత గమ్యస్థానం'గా తీర్చిదిద్దాలని, దీనికోసం ఇంతవరకు టూరిజం పరంగా అభివృద్ధి చెందని ప్రాంతాలను గుర్తించి అభివృద్ధిపరచడం. కోస్తా తీరంలో బీచ్ టూరిజం అభివృద్ధి
3. పర్యటక రంగం అభివృద్ధిలో ప్రైవేటు భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడం, ప్రభుత్వం కేవలం అనుసంధానకర్తగా వ్యవహరించడం. వివిధ ప్రభుత్వ శాఖల మధ్య సమన్వయం సాధించడం.
4. స్నేహపూర్వక పర్యాటక విధానం ద్వారా టూరిస్టులకు సేవలందించి, ఆకర్షణీయమైన వ్యాపార లాభసాటి ప్రదేశంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు గుర్తింపు తీసుకురావడం.
5. దేశీయ పర్యటకులను ఎక్కువగా ఆకర్షించేవిధంగా స్థానిక ప్రదేశాలను అభివృద్ధి చేసి, తద్వారా విదేశీ పర్యటకులు ఆశించే అన్ని స్థాయి సదుపాయాలను ముందే సిద్ధం చేసుకోవడం, యాత్రాస్థలాల టూరిజాన్ని మరింత పటిష్టపరచటం మొదలైన అంశాలున్నాయి.

వ్యూహాలు : ఆంధ్రప్రదేశ్ టూరిజం సంపద అపరిమితం (Andhra Pradesh Unlimited) అని, వైవిధ్యభరితమైన అనుభవాన్ని మన రాష్ట్ర టూరిజం అందించగలదని, ప్రపంచానికి తెలపాలి. భారత టూరిజంలో గోల్డెన్ ట్రయాంగిల్ (Golden Triangle)గా భావిస్తున్న ఆగ్రా, జైపూర్, ఢిల్లీ ప్రదేశాలతో హైదరాబాద్‌ను చేర్చి టూరిజం మార్కెట్‌ను విస్తరించటం, స్థానిక ప్రజలను భాగస్వాములుగా చేసి పర్యటకులకు పేమెంట్ పద్ధతిలో వసతి, గైడు సౌకర్యాల ఏర్పాటు చేయడం మొదలైనవి రాష్ట్ర టూరిజం వ్యూహంలో భాగంగా ఉన్నాయి.

దేశంలో వివిధ ప్రాంతాల నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు వచ్చే స్వదేశీ పర్యటకుల సంఖ్య కోట్లలో ఉంటే, విదేశీ సందర్శకుల సంఖ్య ఇంకా లక్షల్లోనే ఉంది. 1993తో పోలిస్తే దేశీయ పర్యటకుల సంఖ్య 2006 నాటికి 5 రెట్లు పెరిగి 11.2 కోట్లకు చేరింది. అయితే విదేశీ పర్యటకుల సంఖ్య 1993లో 47 వేల నుంచి 2002 నాటికి 2 లక్షలు, 2004లో 5 లక్షలు, 2006 నాటికి 6.7 లక్షలకు చేరింది. విదేశీ పర్యటకులు ఎక్కువగా సందర్శిస్తేనే రాష్ట్రానికి ఎక్కువ ఆదాయం సమకూరుతుంది.

వర్తకం, హోటళ్లు, రెస్టారెంట్ల నుంచి రాష్ట్రానికి 1982-83లో రూ.1504 కోట్ల నుంచి 2006-07 నాటికి రూ. 35,600 కోట్లకు ఆదాయం పెరిగి రాష్ట్ర స్థూలఉత్పత్తిలో 14 శాతంగా ఉంది. దీనిని గొప్ప పరిణామంగా పేర్కొనవచ్చు.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో టూరిస్టుల ఆగమనం

సంవత్సరం	స్వదేశీ (కోట్లలో)	విదేశీ పరత్యటకులు (లక్షల్లో)
1993	2.67	0.47
1997	3.68	0.94
2000	4.80	0.78
2002	6.33	2.10
2003	7.41	4.79
2004	8.94	5.01
2005	9.32	5.60
2006	11.20	6.70

మూలం: WTO అంచనాలు (ఆంధ్రప్రదేశ్)-2007

సమాయత్తమైన ప్రభుత్వ యంత్రాంగం :

రాష్ట్రంలో పర్యటక పరిశ్రమ అభివృద్ధికి, పర్యటక విధానాన్ని అమలు చేసేందుకు.. రాష్ట్ర సచివాలయంలోని టూరిజం శాఖ ముఖ్య కార్య దర్శి హోదా కలిగిన అధికారి నేతృత్వంలో పరిపాలన నిర్వహిస్తోంది. ఇందులో భాగంగా 1976 ఫిబ్రవరిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ టూరిజం అభివృద్ధి సంస్థ(APTTDC)ను స్థాపించారు. రాష్ట్రంలో ఏర్పాటుచేసిన సుమారు 100 పర్యటక కేంద్రాలలో సందర్శకులకు అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలను ఆకర్షణీయమైన ధరల విధానం ద్వారా అభివృద్ధి చేస్తుంది. ఈ అభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా 2002-03లో 24.5 లక్షల పర్యటకులకు సేవలందించి ఆర్జించిన ఆదాయం రూ. 30.76 కోట్లు. 2006-07 నాటికి 53.54 లక్షల సందర్శకులకు సేవలందించడం ద్వారా రూ. 89.5 కోట్లు ఆర్జించింది.

ప్రాక్టీస్ ప్రశ్నలు

1.కిందివాటిలో 'అభివృద్ధి ఇంజన్'గా దేనిని గుర్తించారు?

ఎ) వ్యవసాయ రంగం బి) టూరిజం

సి) రక్షణ రంగం డి) సెరికల్చర్ రంగం

2.ఆంధ్రప్రదేశ్ పర్యటక పరిశ్రమను కింది విధంగా అభివృద్ధి చేయదలిచారు?

ఎ) ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను గమ్యస్థానంగా అభివృద్ధి పరచడం

బి) టూరిజం అభివృద్ధిలో ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యా న్ని పెంచడం

సి) ఎక్కువ ఉద్యోగితను కల్పించి, పేదరికాన్ని అరికట్టడం

డి) అన్నీ

3.భారతదేశ గోల్డెన్ ట్రయాంగిల్ (Golden Triangle)లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను కూడా కలపాలని భావించారు. గోల్డెన్ ట్రయాంగిల్ అంటే?

ఎ) ఢిల్లీ, ఆగ్రా, జైపూర్

బి) చెన్నై, హైదరాబాద్, కోల్‌కత్తా

సి) కాన్పూర్, అహ్మదాబాద్, ఔరంగాబాద్

డి) ఏదీకాదు

4.విదేశీ పర్యటకులను ఆకర్షించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న వ్యూహం?

ఎ) స్వదేశీ యాత్రికులకు ఆకర్షించే విధంగా స్థానిక ప్రదేశాల్లో సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చెందించి, విదేశీ పర్యటకులు ఆశించే అన్ని స్థాయి సదుపాయాలను ముందే సిద్ధం చేయడం

బి) విమాన సర్వీసులను పెంచడం

సి) ఎ మాత్రమే డి) ఎ, బి

5.టూరిజాన్ని పరిశ్రమగా రాష్ట్రప్రభుత్వం ప్రకటించిన సంవత్సరం?

ఎ) 1976 బి) 1986 సి) 1996 డి) 2006

6.రాష్ట్రంలో టూరిజం శాఖను నిర్వహించే మంత్రిత్వ శాఖ పేరు?

ఎ) డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ కల్చర్ అండ్ టూరిజం

బి) డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ యూత్ సర్వీసెస్ అండ్ టూరిజం

సి) టూరిజం, కల్చర్, స్పోర్ట్స్ యూత్ సర్వీసులు

డి) ఎ, బి

7.ప్రత్యేక టూరిజం ప్రాంతాల (Special Tourism Areas)లో పర్యటక పరిశ్రమ నెలకొల్పిన వారికి ప్రభుత్వం ప్రకటించిన రాయితీలు ఏవి?

ఎ) మొదటి 5 సంవత్సరాలు సేల్స్‌పై ట్యాక్స్ మినహాయింపు

బి) వెనకబడిన జిల్లాలైన శ్రీకాకుళం, ఆదిలాబాదు, అనంతపూర్ జిల్లాల్లో టూరిజం పెట్టుబడులపై 20 శాతం సబ్సిడీ మంజూరు

సి) విద్యుత్ వినియోగం బిల్లులపై 25 శాతం రిబేటు

డి) పైవన్నీ

జవాబులు	1	2	3	4	5	6	7
	B	D	A	A	B	C	D

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పర్యాటక రంగం

APTTDC మార్కెటింగ్ వ్యూహాలు

సంప్రదాయబద్ధమైన టూరిజం సర్వీసులే కాకుండా, నవీన పద్ధతుల్లో పర్యాటకులను ఆకర్షించటానికి APTTDC ఎకో(ECO) టూరిజం, బీచ్ టూరిజం, క్రూయిజ్(Cruise) టూరిజం సర్వీసులను కూడా ప్రవేశపెట్టింది. సౌండ్, లైట్ షోలు, బోటు విహారాలు, హోటళ్లు, కేటరింగ్‌ల ఏర్పాట్లతో ప్రపంచ స్థాయి సౌకర్యాలను అందించేందుకు APTTDC సంస్థ చర్యలు తీసుకొంటుంది.

ప్యాకేజీ టూర్లు

రాష్ట్ర పర్యటక అభివృద్ధి సంస్థ (APTTDC), ప్రముఖ దేవాలయాలు, హిల్ స్టేషన్లు, బీచ్ రిసార్టులు, హెరిటేజ్ సైట్లు మొదలైన వాటిని కలుపుతూ ఆకర్షణీయమైన ధరలతో అధునాతన సౌకర్యాలతో కూడిన 120 బస్సుల ద్వారా ప్యాకేజీ టూర్లు నిర్వహిస్తోంది. చెన్నై, బెంగుళూరు, షిరిడీ, తిరుపతి, సేలం, గోవా వంటి ప్రాంతాలకు ఈ ప్యాకేటీ టూర్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఈ ప్యాకేజీ టూర్ల ద్వారా 2006-07లో రాష్ట్ర పర్యటక అభివృద్ధి సంస్థ 8.93 లక్షల పర్యటకులకు సేవలందించి, రూ. 47.23 కోట్లు ఆర్జించింది.

హరిత హోటల్ చైన్లు

టూరిస్టులు కోరుకొనే ఆహ్లాదకర వాతావరణం, శుభ్రత సమకూరే విధంగా ప్రముఖ పర్యటక కేంద్రాల్లో స్విమ్మింగ్ పూల్ సౌకర్యం ఉన్న ఏసీ, నాన్ ఏసీ హరిత హోటళ్లను APTTDC ఏర్పాటుచేసింది. పర్యటకులకు ఆయుర్వేద వైద్య సదుపాయం అందించటానికి కేరళలోని శాంతిగిరి ఆయుర్వేదిక్ క్లినిక్‌తో ఒప్పందాన్ని కూడా కుదుర్చుకొంది.

హైవే ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థం రహదారుల వెంబడి ఉన్నత ప్రమాణాలతో కూడిన సౌకర్యాలను సమకూర్చుతోంది.

ఏపీటీటీడీసీ వాటర్ ఫ్లీట్ టూరిజం ద్వారా నదులు, సరస్సులలో బోటు ప్రయాణాలు, పారా సెయిలింగ్, జాయ్ డ్రైవ్ (Joy Drive) సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేసింది. గోల్కొండ(హైదరాబాద్), చంద్రగిరి(తిరుపతి) కోటల వద్ద సౌండ్, లైటింగ్ షోలు ఏర్పాటు చేసింది.

టూరిస్ట్ సర్క్యూట్‌లపై ప్రత్యేక దృష్టి

సమగ్ర అభివృద్ధి ప్రణాళిక ద్వారా నాగార్జున సాగర్‌ను, అమరావతి, కృష్ణా లోయ(Krishna Vally) కిందిభాగం ప్రాంతాలను బుద్ధుడు సర్క్యూట్‌లుగా, కడప-కర్నూలు, అరకు-వైజాగ్ టూరిజం సర్క్యూట్ల ఏర్పాటు పనులు ఏపీటీటీడీసీ చేపట్టింది.

పర్యావరణ సహిత పర్యటక పరిశ్రమ (ECO Tourism) ఇటీవల ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. ఎన్నో ప్రకృతి రమణీయతలతో కూడిన పర్వతశ్రేణులు, తూర్పు కనుమలు, పొడవైన సముద్రతీర ప్రాంతాలు, పచ్చని దట్టమైన అడవులు ఆంధ్రప్రదేశ్ పర్యటక రంగానికి ఆభరణాలు. టూరిజం ప్రాంతాల అభివృద్ధికి సమకూరుతున్న మౌలిక సదుపాయాలు స్వాభావికంగా ప్రకృతి పరిసరాల్లో ఇమిడే విధంగా జాగ్రత్తలు తీసుకుంటున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ అటవీశాఖ అమలుచేస్తున్న సామాజిక అటవీ నిర్వహణ (Community Forest Management) కార్యక్రమంతో అనుసంధానం చేసి అడవిలో నడక (Jungle walks), విశ్రాంతి (Retreats) స్థలాలు, అరణ్య జంతువులు, పక్షుల సందర్శన, ట్రెక్కింగ్ వంటివి నిర్వహిస్తున్నారు.

అవకాశాలు-సమస్యలు

సుసంపన్నవంతమైన మన సాంస్కృతిక సంపద, ప్రకృతి అందాలు, చేతివృత్తుల తయారీలు, గిరిజన సంప్రదాయాలు, కూచిపూడి నాట్యాలు ఆంధ్రప్రదేశ్ టూరిజాన్ని అభివృద్ధి డ్రైవరు (Driver of Develo-pment)గా నిలిపే అవకాశాలు పుష్కలం. అయితే మొదటి నుంచి ఈ రంగంలో ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు తక్కువగా ఉండటంతో టూరిజం మార్కెట్‌ను ఎంతో కోల్పోయామనే చెప్పాలి. టూరిజం అంటే అర్బన్ ప్రాంతాలకు సంబంధించిన అంశమనే భావన ప్రతిబంధకంగా ఉంటూ వచ్చింది. మార్కెటింగ్ వ్యూహంలో పర్యటక పరిశ్రమ... ప్రజలు, చరిత్ర, సాంస్కృతిక వైభవ అనుభవాల చుట్టూ అల్లుకొని ఉన్న పరిశ్రమ అన్న గుర్తింపు చాలా ఆలస్యంగా వచ్చింది. అయితే ఢిల్లీ, ఇతర మెట్రోపాలిటన్ నగరాలకు దీటుగా విశాఖపట్నం, హైదరాబాద్‌లలో వెలసిన అయిదు నక్షత్రాల హోటళ్లు.. ప్రస్తుతం టూరిజం పరిశ్రమకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఇస్తున్న విశేష ప్రాధాన్యత వల్ల.. ఇప్పటికే ఉన్న టూరిజం హోటళ్లు ఉన్నత ప్రమాణాలతో కూడిన సౌకర్యాలను అందిస్తూ అధిక సంఖ్యలో పర్యటకులను ఆకర్షిస్తుండటం.. తదితర చర్యల వల్ల భవిష్యత్తులో టూరిజం ద్వారా రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థకు లబ్ధి చేకూరే అవకాశముంది.

ఏపీటీటీడీసీలో 50 శాతం పెట్టుబడులను ఉపసంహరించి (డిజిన్వెస్ట్‌మెంట్ ప్రక్రియ) ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం ద్వారా టూరిస్టు సౌకర్యాల అభివృద్ధికి ప్రభుత్వం కృషి చేస్తోంది. టూరిజానికి సంబంధించి కొత్త మార్కెట్లను అన్వేషించడం, ఇప్పటికే మన రాష్ట్రం చేజార్చుకున్న మార్కెట్లను తిరిగి పొందటం, టూరిజం సదుపాయాల స్థాయిని (Upgradation) పెంచటం, టూరిజం పరిశ్రమలో పెట్టుబడులకు ఆసక్తి చూపే ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తలకు ప్రోత్సాహం కల్పించటం వంటి మొదలైన చర్యలను ప్రభుత్వం చేపట్టింది.

ప్రాక్టీస్ ప్రశ్నలు

1. రాష్ట్రంలో టూరిజం ప్రాజెక్టుల అభివృద్ధికి ఏర్పాటైన సంస్థ?

ఎ) రాష్ట్ర టూరిజం అభివృద్ధి బోర్డు

బి) టూరిజం ప్రమోషన్ కౌన్సిల్

సి) ఏపీటీటీడీసీ డి) అన్నీ

2. కింది వాటిని జతపరచండి?

ఎ) అమరావతి బుద్ధిస్ట్ సర్క్యూట్	1. కడప టూరిజం అభివృద్ధి
బి) అరకు సర్క్యూట్	2. గుంటూరు
సి) కర్నూలు సర్క్యూట్	3. విశాఖపట్నం

ఎ) ఎ-2, బి-3, సి-1

బి) ఎ-3, బి-2, సి-1

సి) సి-3, బి-1, ఎ-2

డి) ఏదీకాదు

3. 2006లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు వచ్చిన విదేశీ పర్యటకుల సంఖ్య?

ఎ) 6.7 లక్షలు బి) 5 లక్షలు

సి) 6 మిలియన్లు డి) 2 లక్షలు

4. 2006లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు వచ్చిన దేశీయ పర్యాటకుల సంఖ్య ఎంత?

ఎ) 11-20 కోట్లు బి) 8 లక్షలు

సి) 9 లక్షలు డి) 20 లక్షలు

5. 2006-07లో హోటళ్లు, రెస్టారెంట్ల ద్వారా రాష్ట్రానికి వచ్చిన ఆదాయం ఎంత?

ఎ) రూ. 300 కోట్లు బి) రూ. 35,600 కోట్లు

సి) రూ. 600 కోట్లు డి) రూ. 5000 కోట్లు

6. రాష్ట్ర టూరిజం శాఖ మంత్రి ఎవరు?

ఎ) ఆనం రామ నారాయణ రెడ్డి బి) ఆర్. చంద్రశేఖర్

సి) జె. గీతారెడ్డి డి) రెడ్యా నాయక్

7. రాష్ట్ర స్థూల ఉత్పత్తిలో పర్యటక సేవారంగం వాటా?

ఎ) 30 శాతం బి) 14 శాతం

సి) 16 శాతం డి) 12 శాతం

జవాబులు	1	2	3	4	5	6	7
	A	A	A	A	B	A	B